UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente			
Datos Identificativos			2012/13
Asignatura (*)	Literatura Portuguesa 2	Código	613G02037
Titulación	Grao en Galego e Portugués: Estudos Lingüísticos e Literarios		

Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuadrimestre	Cuarto	Obrigatoria	6

Idioma	GalegoPortugués		
Prerrequisitos			
Departamento	Galego-Portugués, Francés e Lingüística		
Coordinación	López-Iglesias Sanmartin, Roberto	Correo electrónico	roberto.samartin@udc.es
Profesorado	López-Iglesias Sanmartin, Roberto	Correo electrónico	roberto.samartin@udc.es
Web			
Descrición xeral	Estudo dos principais elementos relativos ao funcionamento da literatura portuguesa desde o século XIX até a actualidade		

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación

Resultados da aprendizaxe	
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)	Competencias da titulación

Contidos	
Temas	Subtemas
1. CUESTIÓNS XERAIS E METODOLÓXICAS	1.1. Ferramentas teórico-metodológicas para a análise da función e posición da literatura nos campos culturais 1.2. O proceso de canonización: resultados en inicios do século XXI
2. A PRODUCIÓN OITOCENTISTA	2.1. Ideoloxía e estética: tradición e construción da identidade do romantismo ao realismo 2.2. Modelos sociais vehiculados através da literatura 2.3. O romance: Herculano, Garret, Camilo e Eça 2.4. Literatura e prensa: o folletín 2.5. A crítica literaria: a "Questão Coimbrã" 2.6. A "Geração de 70" e o teatro
3. A CRISE FINISECULAR	3.1. Relacións intersistémicas, produción e importación 3.2. A poesía de Cesário Verde e de António Nobre 3.3. Renascença e Saudosismo: Teixeira de Pascoaes e Lopes Vieira
4. O(S) MODERNISMO(S)	4.1. "Orpheu" e outras revistas 4.2. O "drama em gente" de Fernando Pessoa 4.3. A poesia de Alfredo Guisado, Almada Negreiros, Sá Carneiro e Florbela Espanca 4.4. A "Presença" e outras revistas 4.5. O surrealismo 4.6. A revisión salazarista do cánone literario portugués

5. ESTADO NOVO E PÓS-25 DE ABRIL	5.1. O cánone e as produtoras: Entre Agustina Bessa-Luís e Lídia Jorge 5.2. O romance segundo José Cardoso Pires, António Lobo Antunes e José Saramago 5.3. A poesia segundo Sophia de Mello Breyner, Eugénio de Andrade e Helberto Helder 5.4. A internacionalización da literatura Portuguesa: premios, revistas, mercados, encontros, web.

Planificación			
Metodoloxías / probas	**Horas presenciais**	**Horas non presenciais / traballo autónomo**	**Horas totais**
Lecturas	2	15	17
Presentación oral	3	10	13
Proba mixta	2	20	22
Recensión bilbiográfica	2	6	8
Estudo de casos	6	12	18
Sesión maxistral	15	30	45
Traballos tutelados	2	20	22
Atención personalizada	5	0	5
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**			

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Lecturas	Cada alumno/a realizará a lectura de unha serie de monografias, artigos ou capítulos de libro relativos aos contidos focados na materia e recollidas por extenso nunha listaxe fornecida polo profesor no inicio das sesións. Destas leituras obrigatorias, un artigo será obxecto de presentación oral e dous dos libros que figuran no punto 8 desta guía como "lecturas obrigatorias" da recensión bibliográfica.
Presentación oral	Cada alumno/a deberá presentar oralmente ao conxunto da turma os resultados do Traballo Tutelado realizado e as principais cuestións focadas nunha das leituras realizadas. Os materiais utilizados nas exposicións orais (diapositivos, esquemas, etc.) serán disponibilizados para o coxunto do grupo através do Moodle. A calidade da lingua utilizada, os recursos e estratexias expositivas empregados, así como a clareza e arrumazón dos contidos vehiculados deben ser tamen levados en conta polo alumnado neste tipo de actividade.
Proba mixta	Proba escrita que poderá combinar actividades de carácter ensaístico con outras de comentario de textos.
Recensión bilbiográfica	O alumnado realizará dúas "Recensións bibliográficas" individuais de dúas lecturas (en formato libro) seleccionadas entre a listaxe que figura no punto 8 deste guía como "lecturas obrigatorias". As correspondentes recensións serán disponibilizadas para o conxunto do grupo a través do Moodle.
Estudo de casos	Comentario e análise crítica de materiais de vario tipo relativos aos contidos focados na materia.
Sesión maxistral	Presentación, desenvolvemento e análise de contidos teóricos e procedementais fundamentais para o alumnado atinxir as competencias e destrezas previstas na materia.
Traballos tutelados	Utilizando metodoloxías con base na "aprendizaxe colaborativa", o alumnado realizará en grupos reducidos un traballo tutelado (focado de preferencia para a pesquisa e a documentación) do cal se derivará tamén a correspondente "Presentación Oral". Tanto a composición do grupo como o(s) asunto(s) concreto(s) focado(s) no traballo será(n) acordado(s) co profesor no inicio das sesións.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**

Traballos tutelados Lecturas Presentación oral Recensión bilbiográfica	Ao lado do labor de acompañamento realizado no horario de atendemento marcado polo profesor responsábel polo materia, a atención personalizada estará dirixida especialmente (que non unicamente) para o apoio á realización do "Traballo Tutelado". De maneira xeral, cada grupo reducido asistirá polo menos a unha sesión de atendemento previa á exposición do traballo. Para a realización das actividades previstas e a fin de obter unha orientación adecuada, é fundamental que o alumnado comunique de maneira fluída e frecuente tanto os seus progresos como as súas eventuais dificultades. Alén diso, cada estudante poderá realizar toda clase de consultas en relación ao desenvolvemento do proceso de ensino-aprendizaxe, quer no horario de atendemento quer através do correo electrónico.

Avaliación		
Metodoloxías	**Descrición**	**Cualificación**
Traballos tutelados	Serán avaliados os conteúdos focados e os resultados do proceso ensino-aprendizaxe canto á consecución dos obxectivos procurados co "Traballo Tutelado". A corrección lingüística, as estratexias e procedementos utilizados tanto para resolver eventuais problemas como para apresentar o traballo serán tamén obxecto de avaliación.	20
Presentación oral	Para alén da utilidade das presentacións para os propósitos da materia, será avaliada a calidade lingüística, o dominio do contido, a organización e a secuencia expositiva, a clareza e precisión nas exposicións, a interacción co auditorio, o uso do tempo dispoñíbel, a utilización dos recursos tecnolóxicos e, cando for o caso, o traballo en equipa.	15
Proba mixta	Será obxecto de avaliación a adecuación entre o exposto na proba mixta e os conteúdos presentados e estudados na materia, tanto nas sesións maxistrais e presentacións orais como nas lecturas realizadas e nos estudos de caso analisados. Será tamén levada en conta a capacidade de análise crítica, a corrección lingüística e a clareza expositiva.	30
Recensión bilbiográfica	Nas recensións bibliográficas será avaliada a capacidade do alumnado para a lectura analítica e crítica, a corrección lingüística, a clareza expositiva (coherencia e cohesión), a capacidade de síntese, a hierarquización de contidos e a adecuación de forma e fondo.	20
Estudo de casos	Será avaliada a participación e o traballo en equipa, a capacidade analítica e crítica, e a adecuación aos obxectivos formulados polo profesor para cada actividade destas características.	15

Observacións avaliación

Todas
as actividades deberán ser entregadas de acordo cos prazos e os procedementos
fixados polo profesor no inicio das sesións. O
estudantado a tempo parcial e con dispensa académica entregará as
actividades obrigatorias nunha data concertada previamente cos
profesores.

Os criterios específicos de avaliación para cada unha das tarefas serán oportunamente disponibilizados polo profesor responsábel da materia en formato "rúbrica" na sala de aulas ou a través do moodle, xunto coas instrucións a seguir para o correcto desenvolvemento de cada unha das actividades previstas.

As persoas que non superaren a materia de acordo coa avaliación continuada deberán entregar en xullo, nas datas marcadas aos efectos de avaliación pola Facultade de Filoloxía, os traballos que foren solicitados e superar tamén aquelas probas (orais e/ou escritas) marcadas polo profesor responsábel da materia.

Será considerado Non Presentado aquel alumno ou alumna que non se presentar ás probas escritas ou que non presentar ningunha das actividades.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Morao, Paula (1991). O Só de António Nobre uma leitura do nome. Lisboa: Caminho
- VV.AA. (1991). A arte e a sociedade portuguesa no século XX (1910-1990). Lisboa: Livros Horizonte
- Machado, Álvaro Manuel (1998). A Geração de 70. Uma revolução cultural e literária. Lisboa: Presença
- Guimarães, Fernando (1969). A Poesia da presença e o aparecimento do neo-realismo. Porto: Inova
- Pascoaes, Teixeira de (1988). A Saudade e o saudosismo dispersos e opúsculos (Pinharada Gomes ed.). Lisbao: Assirio & Alvim
- Bessa-Luís, A. (1979). A vida e a obra de Florbela Espanca. Lisboa: Arcádia
- Ferreira, A. (ed.) (1980). Antologia de textos da "Questão Coimbrã". Lisboa: Moraes Ed.
- Saraiva, António José (1982). As ideias de Eça de Queirós. Amadora: Bertrand
- Melo e Castro, E.M. (1980). As vanguardas na poesia portuguesa do século XX. Lisboa: ICALP
- Petrov, Petar el al (ed.) (2012). Avanços em literatura e cultura portuguesas. De Eça de Queirós a Fernando Pessoa. Santiago de Compostela-Faro: AIL-Através Editora
- Petrov, Petar el al (ed.) (2012). Avanços em literatura e cultura portuguesas. Século XX. Santiago de Compostela-Faro: AIL-Através Editora (vols.1-3
- Bernardes, José Augusto Cardoso et al (dir.) (1995-2002). BIBLOS. Enciclopédia VERBO das literaturas de língua portuguesa. Lisboa-São Paulo: Verbo (5 vols.)
- Rodriguez, J.L. et al (eds.) (2008). Da Galiza a Timor. A Lusofonia em foco (Actas do VIII Congresso da AIL). Santiago de Compostela: USC (3 vols.)
- Pires, Daniel (1986). Dicionário das revistas literárias portuguesas do século XX. Lisboa: Contexto
- Martins, Fernando Cabral (coord.) (2008). Dicionário de Fernando Pessoa e do modernismo português . Lisboa: Caminho
- Coelho, Jacindo Prado (ed.) (1987). Dicionário de literatura: literatura portuguesa, brasileira, galega, estilística literária. Porto: Figueirinhas (5.vols. e atualização de 2002-2003)
- Martins, A. Coimbra (1967). Ensaios Queirosianos. O Mandarim assassinado. O incesto d'Os Maias. Imitação capital. Lisboa: Publicações Europa-América
- Reis, Carlos (dir.) (1991-1996). História crítica da literatura portuguesa. Lisboa: Verbo (9 vols.)
- Buescu, Maria Leonor Carvalhão (1994). História da literatura. Lisboa: IN-CM
- Saraiva, António José e Lopes, Óscar (1992). História da literatura portuguesa. Porto: Porto Editora
- Dias, A.F. (1998). História e crítica da literatura portuguesa. São Paulo: Verbo
- Guerra da Cal, Ernesteo (1981). Língua e estilo em Eça de Queiroz [trad.]. Coimbra: Almedina
- AA.VV. (1984). Literatura e realidade (que é o Realismo?). Lisboa: Dom Quixote
- Reis, Carlos (coord.) (1989). Literatura portuguesa moderna e contemporânea. Lisboa: Universidade Aberta
- Ferreira, João Palma (1985). Literatura portuguesa: história e crítica. Lisboa: IN-CM
- Lourenço, Eduardo (2003). Lourenço, Eduardo. Título Pessoa revisitado : leitura estruturante do drama em gente. Lisboa: Gradiva
- Rebelo, Helena (coord.) (2011). Lusofonia. Tempo de reciprocidades (Actas do IX Congresso da AIL). Porto: Afrontamento (2 vols.)
- Barreira, C. (1981). Nacionalismo e modernismo. De Homem Cristo Filho a Almada Negreiros. Lisboa: Assírio & Alvim
- Simões, M.L. Netto (1975). Narrativa portuguesa em processo de framentação. Petrópolis: Vozes
- Macedo, Helder (1999). Nós uma leitura de Cesário Verde. Lisboa: Presença
- Amaral, F. Pinto de (1991). O mosaico fluido. Modernidade e pós-modernidade na poesia portuguesa mais recente (autores revelados na década de 70). Lisboa: Assírio & Alvim
- Torres, A. Pinheiro (1977). O Neo-Realismo literário português. Lisboa: Moraes Ed.
- Quadros, António (1989). O primeiro modernismo português: vanguarda e tradição. Lisboa: Publicações Europa-América
- Popper, Karl R. (1987). O Realismo e o objectivo da ciência. Lisboa: Dom Quixote
- Marinho, Maria de Fátima (1999). O romance histórico em Portugal. Porto: Campo das Letras
- Lopes, Óscar (s.d.). Oliveira Martins e as contradições da Geração de 70. Porto: Biblioteca Fenianos
- Taibo, Carlos (2010). Parecia não pisar o chão. Treze ensaios sobre as vidas de Fernando Pessoa. Santiago de

Compostela: Através Edirora
- Pimentel, F.J. Vieira (ed.) (2002). Presença : labor e destino de uma geração, 1927-1940: estudos e ensaios. Coimbra: Angelus Novus Editora
- Pimentel, F. Vieira (1981). Tendências da estética finissecular. D. João da Câmara. Um caso exemplar. Ponta Delgada: Universidade dos Açores
- Cruz, L. (1971). Viragem do romance português. Paris: Fundação Calouste Gulbenkian

UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Bibliografía complementaria	- Torres Feijó, Elias J. (2003). "Introducción", in La brasileña de Prazins. Madrid: Cátedra - (). Agália. Revista de Estudos na Cultura. http://www.agalia.net - (). Arquivo Pessoa. http://arquivopessoa.net - Castro, A. (1960). Balzac em Portugal. Coimbra - Silva, Manuela Parreira da (ed.) (2001). Cartas de Mário de Sá-Carneiro a Fernando Pessoa. Lisboa: Assírio & Alvim - Martines, Enrico (ed.) (1998). Cartas entre Fernando Pessoa e os directores da presença. Lisboa: IN-CM - (). Casa Fernando Pessoa. http://casafernandopessoa.cm-lisboa.pt/index.php?id=2233 - (). Colóquio/ Letras. Lisboa: Fundação Calouste Gulbenkian - (). Correntes d'Escritas. Revista de Cultura Literária de Póvoa de Varzim. - (). Dicionário Histórico de Portugal. http://arqnet.pt/dicionario/ - Hourcade, P. (1963). Guerra Junqueiro et le problème des influences françaises en son oeuvre. Paris - (). Jornal de Letras, Artes e Ideias. http://visao.sapo.pt/JL - (). Literatura portuguesa (Instituto Camões). http://cvc.instituto-camoes.pt/conhecer/bases-tematicas/literatura-portuguesa.html - (). Projecto Vercial. http://alfarrabio.di.uminho.pt/vercial/index.html - Guimarães, Fernando (ed.) (2001). Simbolismo, saudosismo e modernismo antologia de poesía portuguesa. Lisboa: Quase - Monteiro, João César (1969). Sophia de Mello Breyner Andersen. http://www.youtube.com/watch?v=3JA7lxeovVY

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Lingua e Cultura dos Países de Fala Portuguesa/613G02027 Literaturas de Lingua Portuguesa/613G02039 Poesía en Lingua Galega e Portuguesa/613G02043 Narrativa e Ensaio en Lingua Galega e Portuguesa/613G02046 Teatro en Lingua Galega e Portuguesa/613G02047
Materias que continúan o temario
Literatura Portuguesa 1/613G02026
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías